

FOTOGRAFSKA RAZSTAVA ZLATA DOBA
PLEČNIKOVE ARHITEKTURE
Slovenski etnografski muzej, 5. maj–18. september 2022

Miha Špiček in Blaž Verbič

185

Odbor za svetovno dediščino Unesca je julija 2021 na seznam svetovne naravne in kulturne dediščine vpisal izbrana dela arhitekta Jožeta Plečnika v Ljubljani. Leta 2022 je minilo 150 let od njegovega rojstva, zato je bilo razglašeno za Plečnikovo leto, z različnimi dogodki in razstavami pa so ga obeležili različni slovenski muzeji. Praznovanju obletnice smo se pridružili tudi v Slovenskem etnografskem muzeju in pripravili fotografsko razstavo *Zlata doba Plečnikove arhitekture*.

Razstava zaobjema čas med obema vojnama, ko je Plečnik močno preoblikoval in zaznamoval predvsem Ljubljano ter ji vtisnil močan pečat. To je čas, ko se je Ljubljana formirala v prestolnico in pospešeno prenavljala, kar je nastajalo pod budnim očesom mojstra Plečnika. Na ogled smo postavili izbor fotografij njegovih arhitekturnih mojstrov, ki jih je ustvaril po Sloveniji. Gre za izjemno fotografsko gradivo treh fotografov, treh Plečnikovih sodobnikov, ki ga danes hrani dokumentacija SEM.

Vodstvo po razstavi Zlata doba Plečnikove arhitekture, 9. 6. 2022 (foto: Blaž Verbič).

Ljubiteljski fotograf Peter Naglič in poklicna fotografa Vekoslav Kramarič in Anton Šušteršič so delovali v prvi polovici 20. stoletja. Vsak s svojim namenom so dokumentirali vsakdanje življenje, takratne dogodke in podobo krajev, med drugim tudi Plečnikova dela. Naglič je fotografiral gradbeno prenavo Ljubljane, pri čemer so bili njegovi vzgibi bolj dokumentarne narave, medtem ko so bili Kramaričevi in Šušteršičevi bolj estetski, saj sta bila v obdobju pred drugo svetovno vojno pomembna založnika razglednic. Kramaričevo zbirko je SEM pridobil že v sedemdesetih letih 20. stoletja, Nagličevo in Šušteršičevo pa v preteklem desetletju.

186

Razstava je bila postavljena v prvem nadstropju steklenega prizidka razstavne hiše SEM in je po sklopih prikazovala posamezna Plečnikova dela med gradnjo in po njej, v posameznih primerih so bili predstavljeni objekti še pred Plečnikovim posegom. Z največ fotografijami je bila predstavljena Plečnikova vodna os Ljubljane z urejanjem struge in nabrežij Ljubljanice, njenih mostov in centralne tržnice, poleg tega pa še Plečnikove cerkve sv. Mihaela na Barju, sv. Frančiška in sv. Jerneja v Šiški ter sv. Cirila in Metoda za Bežigradom, ureditve pokopališč Žale, Navje in Vič, kopenska os z Narodno in univerzitetno knjižnico, Kongresni trg, Šentjakobski trg in Hrvatski trg, Baragovo semenišče, Plečnikov stadion ter urejanje okolice Ljubljanskega gradu in Šanc. Predstavljenih pa je bilo tudi nekaj objektov zunaj prestolnice: Plečnikova cerkev v Bogojini, kapela Marije Snežne na Krvavcu, lovska kočja Aleksandra v Kamniški Bistrici in ljudska posojilnica v Celju.

Posamezne fotografije so bile v preteklosti že objavljene, del pa jih je bil na tokratni razstavi na ogled prvič. Predvsem pa je bilo razstavljeno gradivo prvič na ogled javnosti v takšnem obsegu, saj si je bilo mogoče ogledati 74 fotografij, od tega tri velike povečave. Nagličevo, Kramaričevo in Šušteršičevo fotografsko gradivo je na razstavi zaživelo v obliki fotografij, ki so bile za to priložnost na novo izdelane na fotografski papir po klasičnem analognem postopku iz originalnih, več kot 80 let starih negativov. Posebna vrednost omenjenih fotografskih zbirk je prav v tem, da so v večini ohranjeni tudi izvorni negativni

Zlata doba Plečnikove arhitekture (foto: Blaž Verbič, 2022)

na steklu in filmu. Hranita jih Dokumentacija SEM in zasebna zbirka Društva Peter Naglič. Del fotografij smo razvili sami v muzejski temnici, zaradi tehničnih omejitev pa smo večino, predvsem tiste na steklenih negativih, razvili s pomočjo zunanjega sodelavca Petra Fetticha, ki ima ustrezen povečevalnik. Avtorja razstave sta bila Miha Špiček in Blaž Verbič. Po zaprtju v Ljubljani smo jo med 3. oktobrom in 20. novembrom 2022 postavili še v Muzeju Velenje na Velenjskem gradu in v fotografski galeriji F-Bunker.